

Scénář – příběh pana Martina Cajthamla

„Je důležité vědět, co bylo v minulosti.“

Vypracovali: žákyně a žák ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec

Hlaváčová Šarlota, Gowinová Tereza, Gengelová Gabriela a Sláma Tomáš

Náš pamětník, pan Cajthaml, studoval vodní dopravu na střední průmyslové škole v Děčíně. Právě zde došlo k zásadní události jeho života – Sametové revoluci. Díky ní se později mohl věnovat tomu, co měl vždy rád – filozofii.

Ve škole se setkal s ředitelem, který ho učil marxismus-leninismus, ale neměl žádnou autoritu. Studenti ho často zesměšňovali a nikdo tento předmět nebral vážně. Režim mu nechybí – naznačuje, že kdyby žil v jiné době, mohl mít mnohem svobodnější a krásnější mládí.

Už během střední školy se začal zajímat o filozofii. I když jeho rodiče četli zakázanou literaturu, filozofii se nevěnovali. Ke skutečné filozofii se dostal především díky samizdatové literatuře. Přes ni objevil například dílo Jana Patočky.

„Moje matka byla knihovnice, takže byly knihy na indexu a ty se nesměly půjčovat a byly v těch knihovnách někde zamčené na klíč. Ale pochopitelně knihovníci měli ten klíč.“

To, co ho přitahovalo, byl půvab a dobrodružství poznávání jiného světa – poslouchal a navštěvoval koncerty tehdy zakázaných umělců, jako byli Jarek Nohavica nebo Vladimír Merta. Hudba pro něj byla projevem svobody.

Komunistický režim vnímal jako dobu, kdy vše bylo šedivé, depresivní. Lidé nikam nemohli, a především nikdo nevěřil tomu, co říkala oficiální propaganda.

„Nikdo k tomu nějaké sympatie neměl. Dokonce i ti, kteří s režimem byli spojeni, tak už tomu nikdo nevěřili.“

Vše se změnilo na přelomu 80. a 90. let, kdy přišla Sametová revoluce. On sám se aktivně zapojil – stal se členem stávkového výboru a pomáhal organizovat studentské akce. Dostal se tak do čela dění na své škole.

„Nejenom pro mě, ale pro tu naši generaci, speciálně pro lidi v tom mém ročníku, tak to bylo strašně důležitý, protože se nám v té době, kdy jsme končili střední školu, tak najednou se ten svět úplně změnil – otevřel.“

Na otázku, co si vybavuje ze studentské stávky, odpovídal bez váhání. Za nimi stáli učitelé, kteří je tiše podporovali.

„Byl jsem ve stávkovém výboru. Přišli jsme před školu a četli jsme to prohlášení, jakože nikdo nešel do školy, že začíná stávka. Žádáme o odstoupení generálního tajemníka UV KSČ Miloše Jakeše, to si pamatuju.“

Z jeho vyprávění byla cítit odvaha a především nadšení. Strach si tehdy vůbec nepřipouštěli. Přesto si dnes uvědomuje, že učitelé, kteří je podporovali, dobře věděli, co by se mohlo stát – mnozí z nich zažili okupaci v roce 1968.

V životě udělal mnoho důležitých rozhodnutí, ale za nejzásadnější považuje to, které učinil v Polsku. Tehdy se rozhodl změnit svůj životní směr.

„Myslím, že to bylo to rozhodnutí v tom Polsku, že to tam pověsím na hřebík a to bylo moje rozhodnutí.“

Tím rozhodnutím se vydal vlastní cestou – opustil předem nalinkovanou profesní dráhu a začal se věnovat tomu, co ho skutečně zajímalo. Takovou svobodu měl ale jen díky tomu, že Sametová revoluce dopadla dobře – a on sám k tomu malým dílem přispěl.

Na otázku, co by vzkázal mladým lidem, odpovídá:

„Měli by vědět, jaká ta doba byla ve skutečnosti, nejenom z perspektivy právě těch nostalgických pohledů. Ono záleží hodně na tom, v jaké rodině jste se narodili nebo v jaké rodině žijete.“

„Je důležitý vědět, co bylo v minulosti [...], když chybí historická paměť, děláte stejné chyby. Historická paměť, když ji nemáte, tak každá generace udělá ty samé chyby.“